

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนและการวิเคราะห์ปัญหาการทุจริต ในภาครัฐ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม

แนวโน้มของปัญหาการทุจริต

การทุจริตของหน่วยงานสาธารณสุขในจังหวัดสมุทรสงคราม แม้จะไม่ปรากฏว่ามีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริต และการที่มีหน่วยงานในสังกัดจำนวนมาก บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่มีหลากหลายวิชาชีพ ก็เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตในหน้าที่ราชการได้ ดังนั้นการป้องกันความเสี่ยงในปัญหาที่อาจเกิดขึ้นคือการกำหนดมาตรการในการตรวจสอบภายในหน่วยงานให้ครอบคลุม การกระตุ้นเตือน ปลุกจิตสำนึกของข้าราชการและบุคลากรในสังกัด อย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นการลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาทุจริตในหน่วยงาน ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (กลุ่มตรวจสอบภายใน ระดับกระทรวง) จังหวัดสมุทรสงครามได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรให้ถูกต้องชอบธรรม และในรายงานผลการตรวจสอบก็ยังไม่พบว่ามีปัญหาการทุจริตในหน้าที่ราชการ พบแต่เพียงข้อผิดพลาดเล็กน้อย

ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการทุจริตในลักษณะที่เรียกว่า **ฉ้อราษฎร์** เกิดจาก

๑ การขาดความสำนึกทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพของข้าราชการ

๒ การขาดระบบการควบคุมภายในที่ดีของส่วนราชการ ทำให้ข้าราชการหรือผู้แสวงหาผลประโยชน์สามารถใช้ช่องว่างในการเรียกรับหรือให้ผลประโยชน์จากผู้มาขอรับบริการ

๓ ความสมยอมจากประชาชนผู้มาขอรับบริการ หรือการขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องทำให้ประชาชนผู้มาขอรับบริการคิดว่าการเรียกรับผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่ถูกต้อง

ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการทุจริตในลักษณะที่เรียกว่า **บังหลวง** เกิดจาก

๑ การขาดจิตสำนึกทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพของข้าราชการ

๒ ความต้องการแสวงหาผลประโยชน์ของข้าราชการที่รับผิดชอบต่องานนั้น ๆ

๓ การขาดระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพทำให้ข้าราชการเห็นว่าการทำทุจริตนั้น มีความคุ้มค่าที่จะเสี่ยง

แนวโน้มในปัจจุบันเสี่ยงที่เป็นเหตุในการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของข้าราชการเป็นไปในลักษณะที่ขาดหรือมีความรับผิดชอบไม่เพียงพอ และมีการปฏิบัติราชการโดยขาดการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและการยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอาจสรุปได้ว่าเกิดจาก

๑ การขาดจิตสำนึกและความตระหนักรู้ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพราชการของราชการ

๒ การไม่ดำรงตนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้มีความมุ่งหวังที่จะได้ผลประโยชน์อันมิควรได้สำหรับนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

๓ การต้องการตอบสนองความต้องการของผู้ที่ต้องการให้ทำการทุจริตเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ตอบแทนหรือเพื่อให้ผู้นั้นให้การสนับสนุนตนในด้านต่าง ๆ เช่น ความก้าวหน้าในชีวิตราชการ

๔ ส่วนราชการไม่มีมาตรฐานการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะป้องกันมิให้เกิดปัญหาการกระทำทุจริต

๕ ระบบตรวจสอบเพื่อป้องกันปราบปรามการทุจริตยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอทำให้ข้าราชการเห็นว่ามีความคุ้มค่าที่จะเสี่ยงทำทุจริต

๖ ภาคประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาการกระทำทุจริตของข้าราชการ

การวิเคราะห์เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การทุจริตประพุดติมิชอบในวงราชการนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องมีการมาตรการและแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมเพื่อเร่งรัดดำเนินการแก้ไขและขจัดให้หมดสิ้นไป ซึ่งเมื่อคำนึงถึงสถานการณ์ในปัจจุบันจะพบว่า มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบการกำหนดมาตรการและแนวทางดังนี้

จุดแข็งที่เอื้ออำนวยต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประกอบด้วย

๑ การมีแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานที่จะช่วยป้องกันปัญหาการทุจริตในระดับจังหวัด กำหนดไว้แล้ว เช่น การจัดทำมาตรฐานการควบคุมภายในของส่วนราชการของกระทรวงการคลัง การจัดตั้งศูนย์ราชการใสสะอาดเพื่อต่อต้านการทุจริตและประพุดติมิชอบในวงราชการ การบริหารราชการตามหลักการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดี

๒ การมีมาตรการกำหนดโทษข้าราชการที่กระทำการทุจริตและประพุดติมิชอบกำหนดไว้แล้วอย่างชัดเจน ตามระเบียบกฎหมายต่าง ๆ

๓ ภาคประชาชนเริ่มมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และร้องเรียนปัญหาการทุจริตประพุดติมิชอบมากขึ้น

จุดอ่อนที่ยังเป็นปัญหาต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประกอบด้วย

๑ ภาวะค่าครองชีพ และการขาดการยึดถือปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการยังเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้ข้าราชการต้องการทำการทุจริต

๒ การขาดประสิทธิภาพของระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลภาครัฐ ทำให้ข้าราชการยังมีความจำเป็นที่จะต้องตอบสนองความต้องการของผู้มีอำนาจที่ต้องการให้ทำการทุจริตเพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าในชีวิตราชการ

๓ หน่วยงานในสังกัดยังไม่นำแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพุดติมิชอบตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้แล้วมาปฏิบัติอย่างจริงจัง

โอกาสที่สนับสนุนต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประกอบด้วย

๑ ขณะนี้รัฐบาลมีแนวทางและมาตรการที่เป็นรูปธรรมที่จะดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพุดติมิชอบ ด้วยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๒ สังคมส่วนรวมมีความตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะต้องขจัดปัญหาการทุจริตประพุดติมิชอบให้หมดสิ้นไปโดยรวดเร็วเพิ่มมากขึ้น

๓ การมีหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบต่อการดำเนินการเพื่อปราบปรามการทุจริตประพุดติมิชอบอย่างชัดเจน เช่น ป.ป.ช.,ป.ป.ท.,ส.ต.ง. ฯลฯ

๔ การกำหนดตัวชี้วัด การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ อย่างต่อเนื่อง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับเลือกให้เป็นหน่วยงานตัวแทนของจังหวัด ที่จะต้องทำการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ตลอดจนในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กระทรวงสาธารณสุข จะกำหนดให้ทุกหน่วยงานในสังกัดทำการประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใส การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ด้วย

๕ การรวมตัวกันติดต่อสื่อสารงานราชการโดยการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประกอบด้วย

๑ ผู้มีอำนาจและอิทธิพลในกลุ่มทุนและผู้มีอำนาจการบริหารบางส่วนยังมีความพยายามผลักดันที่จะให้ส่วนราชการกระทำการในลักษณะการทุจริตเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง

๒ ยังคงมีความเพิกเฉยหรือขาดความตระหนักในความสำคัญของการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตของภาคเอกชนและประชาชนบางส่วนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

กรอบแนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วิสัยทัศน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นหน่วยงานคุณธรรม ซึ่งได้กำหนดอัตลักษณ์ร่วมของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม “รับผิดชอบ มีน้ำใจ ใฝ่สัตย์ซื่อ”

พันธกิจ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าวมีสิ่งที่จะต้องดำเนินการดังนี้

๑ กำหนดมาตรการและแนวทางที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๒ สร้างความตระหนักปลูกจิตสำนึกในการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เป้าประสงค์

๑ มีการดำเนินการอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมต่อเรื่องร้องเรียน กล่าวโทษที่กล่าวหาว่าเป็นข้าราชการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบ

๒ ส่งเสริมให้ส่วนราชการมีระบบบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาการทุจริต ตลอดจนมีบุคลากรมืออาชีพป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันปัญหาการทุจริต

ยุทธศาสตร์ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไป ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ดังกล่าวข้างต้น กำหนดให้มียุทธศาสตร์เพื่อใช้ในการดำเนินการตามแผนป้องกันและปราบปรามการทุจริตของจังหวัด ดังนี้

๑ ยุทธศาสตร์การปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน

๒ ยุทธศาสตร์รวมพลังเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๓ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่หน่วยงานต่อต้านการทุจริต

๔ ยุทธศาสตร์การสร้างบุคลากรมืออาชีพป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางการดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปลุกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ให้มีจิตสำนึกเห็นคุณค่าของควมมีคุณธรรม จริยธรรมวินัย และป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม มุ่งส่งเสริม เสริมสร้าง จิตสำนึก และค่านิยม ให้แก่หน่วยงานภาครัฐบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยมีทัศนคติ วิสัยทัศน์ ในการร่วมกัน แก้ไขและรับผิดชอบต่อปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบภาครัฐ รวมทั้งการรณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ทุกภาคส่วนมีวินัย เคารพกฎหมาย กฎ และระเบียบ ที่จะเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหา การพัฒนา ตลอดจน เป็นการวางรากฐานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

มาตรการ / แนวทางการดำเนินงาน

- ๑.๑ ส่งเสริมการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๑.๑.๑ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วน ให้ปฏิบัติงานและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๑.๑.๒ ประยุกต์การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๑.๑.๓ จัดให้มีหลักสูตรการเรียนรู้หรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ทุกภาคส่วน
- ๑.๒ ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับได้เรียนรู้และปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้วยหลักธรรมาภิบาล
 - ๑.๒.๑ ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งมีการฝึกอบรมเพื่อให้ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล
 - ๑.๒.๒ ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม
 - ๑.๒.๓ ควบคุม กำกับ ดูแล การปฏิบัติงาน การประพฤติปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม
- ๑.๓ ส่งเสริมค่านิยมการยกย่องและเชิดชูความดี ความซื่อสัตย์สุจริต และการต่อต้านการทุจริต โดยให้ยึดถือเป็นค่านิยมกระแสหลัก
 - ๑.๓.๑ ส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
 - ๑.๓.๒ รณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้สังคมมีค่านิยม ยกย่อง เชิดชู และเห็นคุณค่าการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม
 - ๑.๓.๓ ส่งเสริม เชิดชู หน่วยงานหรือบุคคลที่มีผลงานดีเด่นด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ
 - ๑.๓.๔ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ทุกภาคส่วนร่วมกันสร้างค่านิยมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ รวมพลังเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วัตถุประสงค์ ให้บุคลากรมีจิตสำนึก และเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมเครือข่ายพันธมิตรอย่างต่อเนื่อง มุ่งประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับทุกส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามการตรวจสอบการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนให้เป็นกลไกในการตรวจสอบ ถ่วงดุล

มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน

๒.๑ บูรณาการหน่วยงานภาครัฐกับองค์กรทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ

๒.๑.๑ ส่งเสริม สนับสนุน องค์กรและบุคลากรทางด้านสื่อสารมวลชน ให้มีความเข้มแข็ง และเป็นอิสระในการทำหน้าที่ตรวจสอบและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้สาธารณชนรับทราบ

๒.๑.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ มีระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ โดยให้มีอีเมลแอดเดรส และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

๒.๒ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตาม ตรวจสอบ การทุจริตหรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ

๒.๒.๑ สร้างและพัฒนาช่องทางในการรับแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสให้มีความสะดวก

๒.๒.๒ ส่งเสริมสิทธิในการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่หน่วยงานต่อต้านการทุจริต

วัตถุประสงค์ ให้มีการกำหนดและพัฒนามาตรฐานความโปร่งใสของประเทศไทยเพื่อผลักดันให้ทุกส่วนนำไปปฏิบัติ มุ่งพัฒนาระบบกลไกในการตรวจสอบ ควบคุม และถ่วงดุลการใช้อำนาจให้เหมาะสมชัดเจน และมีประสิทธิภาพ สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนให้มีศักยภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน

๓.๑ พัฒนาระบบและกลไกในการตรวจสอบ ควบคุม และถ่วงดุลการใช้อำนาจให้เหมาะสม ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

๓.๑.๑ ให้หน่วยงานภาครัฐแต่ละองค์กร สร้างระบบการตรวจสอบการบริหารงานราชการ การประกาศเจตนาสุจริตต่อสาธารณชน

๓.๑.๒ ให้หน่วยงานภาครัฐ ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้อำนาจในการปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างบุคลากรมืออาชีพป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วัตถุประสงค์ ให้มีระบบและข้อมูลความรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์กร รวมถึงลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสีย มุ่งพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน

๔.๑ การพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถของเครือข่ายภาครัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๔.๒ สร้างมาตรฐานทางวิชาชีพด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ

๔.๒.๑ ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีพันธกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ภาครัฐ ร่วมกันสร้างมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ

๔.๒.๒ กำหนดให้มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการติดตามประเมินผล รวมถึงการลงโทษ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ

๔.๓ จัดให้มีคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงาน

๔.๔ จัดให้มีการปรับปรุงขั้นตอน/แนวทางการปฏิบัติงานหรือระเบียบเพื่อป้องกันการทุจริตและ
ผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลที่คาดหวัง

๑ บุคลากรในสังกัด มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๒ บุคลากรในสังกัดมีภูมิคุ้มกันในกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ที่จะพัฒนา
จิตสำนึกในการป้องกันปราบปรามการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน

๓ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบภาครัฐเพื่อเป็น
กลไกในการตรวจสอบภาครัฐ

๔ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงครามมีระบบการควบคุมและตรวจสอบ
การปฏิบัติงานภายในหน่วยงานอย่างเป็นรูปธรรม และได้มาตรฐาน

๕ บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน
ภาครัฐ สมรรถนะในการจัดการเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

.....

